

emelkedésére számíthatunk. Ez a tervezet szintén nagy vihart kavart, és több országban komoly ellenállást váltott ki.

Az Európai Bizottság a tervezetekkel párhuzamosan egy szociális kompenzációs mechanizmus, a Szociális Klímaalap létrehozására is javaslatot tett. Az üzemanyaggal és lakossági energiával kereskedő cégek által az új kvótarendszerbe befizetett összegek 25 százaléka (a Bizottság becslése szerint mintegy 72 milliárd euró, azaz több mint 25 ezer milliárd forint, ami a tagállami befizetésekkel a duplájára is emelkedhet) egyenesen ebbe az alapba kerül-

ne. Azt a tagállamok a rászoruló energiafogyasztók segélyezésére, valamint az elektromos közlekedés és az energiatakarékos fűtési rendszerek bevezetésének támogatására fordíthatnák.

A javaslatcsomag kapcsán kialakult viták várhatóan jó ideig elhúzódnak, hiszen egyelőre csupán törvénymódosítási tervezetről van szó, amelynek a teljes jogalkotási folyamaton végig kell haladnia – szakértők szerint például 2025-ig bizonyosan nem kell számítanunk az üzemanyagárak komoly növekedésére. A vitákat nagymértékben megnehezíti az is, hogy

a javaslatok nemcsak környezetvédelmi, hanem érzékeny politikai kérdéseket is felvetnek. Az Európai Bizottság alelnöke, Frans Timmermans azonban hangsúlyozta, az európai vezetőknek történelmi felelőssége az, hogy fellépjenek a klímaváltozás ellen. Ahogy Timmermans fogalmazott, ha nem cselekszünk, akkor „gyermekeink és unokáink a vízért és az élelemért fognak háborúzni”, most viszont még lehetőségünk van arra, hogy megteremtsünk egy jobb, élhetőbb Európát.

A szerző minőségirányítási és kommunikációs szakember.

KÉPZÉS

Toldi Gergely

Az ADR 1.3 képzések nemzetközi és belföldi szabályozása

Az ADR 1.3-as képzések kapcsán történtek változások az elmúlt időszakban. Az újdonságok bemutatása mellett részletezzük a képzésre vonatkozó nemzetközi és belföldi előírásokat is.

Gyakori kérdés szokott lenni, hogy honnan ered a képzés elnevezése, mit jelent az, hogy 1.3-as képzés? A válasz nagyon egyszerű, főleg, ha nem a gyakorlatban használt elnevezést használjuk, hanem a teljes megnevezést: ADR 1.3 fejezet szerinti képzés. Vagyis az 1.3 az ADR szabályzat azon fejezetére utal, ahol a képzésekre vonatkozó előírások szerepelnek.

Ebben a fejezetben szerepelnek a nemzetközi előírások a képzésekre vonatkozóan, amelyek minden ADR tagállamban (jelenleg 52 db) teljesen egységesek.

Eltérések a belföldi alkalmazásokban lehetnek. Magyarországon több kiegészítés is szerepel a belföldi rendeletben, amelyek részben pontosítások, részben szigorítások a nemzetközi előírásokhoz képest.

Hazánkban a fentiek felül a felnőttképzési jogszabályok is érintik az ADR oktatásokat, amelyek további követelményeket támasztanak az érintettek irányába.

Nemzetközi előírások

Az ADR 1.3 fejezet alapján a veszélyesáru-szállítással kapcsolatos munkakört ellátó személyeknek a feladatuknak és felelősségüknek megfelelő képzésben kell részesülniük. Az oktatást még a munkakör betöltése előtt meg kell tartani. Ha esetleg ez nem

megoldható, a képzés megtörténteig csak úgy végezheti az illető a veszélyes áru szállításával kapcsolatos tevékenységét, ha egy képzett személy felügyeli azt.

Az oktatásnak több típusa van. Általános tájékoztató oktatás keretében ki kell térni többek között a szabályzat hatályára, felépítésére, az alapfogalmakra, a szállítási résztvevőkre és felelősségükre, az osztályozási elvekre, vészhelyzeti teendőkre, az ellenőrzési rendszerre és természetesen a képzésekre vonatkozó követelményekre.

Az általános képzést ki kell egészíteni az adott személy munkakörére szakosított oktatással. Ennek keretében pontosan megadásra kerülnek az érintett szerepkörhöz tartozó ismeretek. Más témakörre kell kitérni egy feladást végző, cso-

magoló, töltő, rakodó vagy áruátvevő személyzet esetén. Szintén eltérnek az oktatási anyagok az okmánykitöltők, fuvarszervezők, jármű-karbantartók esetén, ahogy speciális oktatás szükséges a járművezetők részére is, különösen, ha valamilyen mentesség szerinti szállítást végeznek.

Fontos feladat emellett természetesen a szállítási folyamatban érintettek körének meghatározása, hiszen nekik kötelező az oktatás. Ebben jellemzően a kijelölt biztonsági tanácsadó (már ha van ilyen) tud segítséget nyújtani.

Több szerepkör nevesítve van az ADR 1.4 fejezetében, ahol rögzítve vannak a felelősségi körök is, amely alapján jól behatárolható az oktatás témaköre. Miután a fejezet csak példa jelleggel sorolja fel a „többi résztvevőt” az 1.4.3. szakaszban, további érintettek is megjelenhetnek. Esetükben nehezebb az oktatás témakörének meghatározása, mivel nincs iránymutatás a szabályzatban. Ilyen további szereplő lehet például a korábbiakban már említett fuvarszervező, okmánykitöltő, vagy esetleg a csomagolóeszköz-gyártó, címkekészítő, jármű-kísérőszemélyzet. Ilyenkor teljes mértékben az oktató feladata meghatározni a tematikát.

Sok esetben a különböző munkakört betöltő személyek öszszevont képzésen vesznek részt, hiszen az egyes témakörök között vannak átfedések, és – főleg kisebb létszámú cégek esetén – könnyebb egyben megtartani az oktatást, mint minden munkakör esetén külön tanfolyamot szervezni.

Biztonsági képzés keretében ki kell térni az anyagok veszélyeire, kockázataira, tehát be kell mutatni milyen fizikai veszélye (pl.: nyomás alatti szállítás, tűzveszély, oxidáló hatás, magas hőmérséklet), milyen egészségkárosító hatása lehet (pl.: mérgező, maró, fertőző), illetve hogy veszélyezteti-e a környezetet vagy az anyagi javakat. Emellett meg kell ismertetni a hallgatókkal a vészhelyzeti alapvető teendőket is.

Az 1.3 fejezet mellett a közbiztonsági előírásokat tartalmazó 1.10 fejezetben is találhatunk képzésre vonatkozó követelményeket. Ezek alapján az 1.3 képzéseket ki kell egészíteni közbiztonsági képzéssel is, amely keretében tudatosítani kell a veszélyes anyagok közbiztonsági kockázatát is, és be kell mutatni a visszaélések elkerülése érdekében hozott intézkedéseket, illetve, ha szükséges, a vállalkozásnak közbiztonsági tervet készítenie, aminek tartalmára is ki kell térni a felkészítésen.

Miután az ADR szabályzat rendszeresen változik, a képzéseket ismeretfelújító oktatás keretében ki kell egészíteni az előírásokban történt változásokkal. Az ADR szabályzatot minden páratlan évben módosítják, így ekkor van szükség ilyen kiegészítésre, függetlenül attól, hogy mikor történt az előző oktatás.

Az oktatásokat dokumentálni kell, amit a munkáltatónak meg kell őriznie. Ellenőrzés során a hatóság kérésére be kell mutatni az oktatás igazolását. Az igazolásokat meg kell őrizni, de az ADR előírásokban határidő nincs rögzítve, azt a tagállamok illetékes hatóságainak kell meghatározni.

Nem szükséges ADR 1.3 fejezet szerinti képzés azon járművezetők esetén, akik ADR járművezető oktatási bizonyítvánnyal rendelkeznek. Hozzá kell tenni, hogy esetükben is javasolt a bizonyítvány érvényességi idején belül ismeretfelújító oktatást tartani, hiszen a bizonyítvány 5 éves érvényességi idején belül legalább kettő, de akár három ADR módosítás is történhet. Képzés hiányában nem értesül az őt érintő változásokról.

Belföldi előírások

ADR belföldi kihirdető rendelet

A magyar jogszabályok számos területen kiegészítik az ADR szabályzatban szereplő általános képzési előírásokat. Emellett számos szigorítás is megjelenik a belföldi alkalmazásban. A legtöbb eltérést a belföldi kihirdető rendelet [39/2021. (VII. 30.) ITM rendelet] tartalmazza.

Egyrészt bevezetésre kerül a soron kívüli oktatás fogalma, amelyet az ADR kritériumrendszerét kimerítő baleset esetén kell tartani a balesetben érintett személyzet részére. A rendelet alapján az oktatást a balesetet követő 30 napon belül kell megtartani.

A belföldi rendelet az ismeretfelújító képzések kapcsán is tartalmaz határidőt. Itt történt egy lényeges változás a korábbiakhoz képest. Míg a 2019-es belföldi módosítást követően 2 évig volt érvényes az ADR képzés, addig a 2021-es módosítást követően **az ismeretfelújításról legkésőbb az utolsó oktatást követő második év végéig kell**

gondoskodni. Tehát például egy 2021. október 1-jén tartott ADR oktatás esetén az ismeretfelújító képzésről legkésőbb 2023. december 31-ig kell gondoskodni. A 2022-ben tartott oktatásokat a 2024. év végéig kell megújítani. Ennek kapcsán felhívom a figyelmet, hogy az ADR előírások alapján az előírások változása során kell ismeretfelújításról gondoskodni, ami az érvényességi időn belül is bekövetkezhet. A fenti két példa esetén 2023. július 1-jétől már a 2023-as ADR előírásokat kell majd alkalmazni! Meg kell jegyezni, hogy az ADR szabályzat nem tartalmaz semmilyen határidőt, tehát akár a belföldi előírás is lehet irányadó, de szakmailag javasolt gondoskodni a képzések megújításáról az új előírások hatályba lépése előtt (legkésőbb a páratlan év június 30-ig).

A nemzetközi előírásokhoz képest feltétlenül szigorítás, hogy Magyarországon ADR 1.3 képzést csak érvényes bizonyítvánnyal rendelkező biztonsági tanácsadó tarthat. Míg az ADR alapján bárki lehet oktató, sőt évekkal ezelőtt nálunk sem volt semmilyen követelmény az oktatóra vonatkozóan, jelenleg ez a kitétel lényegesen szigorúbb sok tagállam követelményéhez képest. Szakmai szempontok alapján persze mindez érthető, de némi hátrányt jelent egyéb országokhoz képest. Magyarországon például egy kizárólag csak mentességi szállításokban részt vevő vállalkozásnak feltétlenül biztonsági tanácsadót kell megbízni – természetesen külön díjért – az oktatás megtartására, míg egyes tagállamokban ez akár házon belül is megoldható, ha valaki maga utánajár a vonatkozó előírásoknak.

Bár a rendeletben nincs külön kihangsúlyozva, de elvárás, hogy az oktató az adott alágazatra és osztályra érvényes bizonyítvánnyal rendelkezzen. Nem kell viszont névjegyzékben szerepelnie az oktató tanácsadónak (ami amúgy szintén egy belföldi plusz követelmény a tanácsadókkal szemben, kijelölés esetén), és az sem elvárás, hogy az oktatást csak a vállalkozásnál kijelölt tanácsadó tarthatja.

Érdekes, hogy külön ki kellett térni erre a belföldi előírásokban, hisz magától értetődő lenne, de természetesen veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadói végzettséggel rendelkező személy részére nem szükséges ADR 1.3 képzés (hiszen sokkal szélesebb körű ismeretekkel kell rendelkeznie egy tanácsadónak). A probléma annak kapcsán merült fel, hogy szigorúan véve az ADR előírásokat, ha tanácsadói végzettséggel rendelkező személy végez veszélyesáru-szállítással kapcsolatos tevékenységet (pl.: rakodás, csomagolás vagy akár kísérszemélyzetként van jelen egy szállítójárművön), akkor rá is vonatkozna a képzési kötelezettség. Természetesen ez teljesen indokolatlan, amit a belföldi rendeletben jogszabályi szinten is kezeltek.

Hasonló könnyítés vonatkozik az ADR oktatási bizonyítvánnyal rendelkező járművezetőkre is. Erről rendelkeznek a nemzetközi előírások is (lásd előző fejezet vége), azonban ennek kapcsán voltak félreértések: több ellenőrzés során hiányolta a hatóság az 1.3 képzést a járművezetők esetén, mert álláspontjuk szerint külön kellett volna oktatás például a rakodásra. Mivel ez része a járművezetői

oktatásnak is, így ez a többség véleménye szerint eddig sem volt indokolt, de a 2021-es belföldi előírások ezt végre teljesen egyértelművé tették. Mint a nemzetközi előírásoknál már említettem, ettől függetlenül az ADR módosítások kapcsán javasolt a változásokról tájékoztatni a bizonyítvánnyal rendelkező járművezetőket is.

Szűkebb kört érint, de megemlítendő, hogy a PB-gáz cseretelepek helyszíni értékesítéssel foglalkozó személyzete részére sem kötelező az ADR 1.3-as képzés, ha az érintettek rendelkeznek tűzvédelmi szakvizsgával.

A belföldi kihirdető rendelet a képzés dokumentálására és nyilvántartására vonatkozó előírásokat is pontosítja. Itt kerül rögzítésre az, hogy az oktatási igazolásokat öt évig kell megőriznie a munkáltatónak (amennyiben már nem tölti be a munkakört az illető, akkor legalább a munkakör megszűnését követő két évig kell megőrizni).

Az oktatást igazoló dokumentum minimális tartalma is meghatározásra került: meg kell adni az

- az oktatásban részt vevők nevét,
- a részt vevők veszélyes áruk szállításával kapcsolatos munkakörét,
- az oktatás témakörét,
- az oktatást végző veszélyesáru-szállítási biztonsági tanácsadó nevét,
- az oktatást végző biztonsági tanácsadó bizonyítványának számát,
- az oktatást végző biztonsági tanácsadó bizonyítványának lejáratát idejét,
- az oktatás helyét,
- és az oktatás időpontját.

Sajnos nem mindegyik pont egyértelmű minden esetben. Elméletileg megengedett az e-learning vagy a távoktatás is, de ez esetben több pont nem igazán értelmezhető (pl.: távoktatásnál mi az oktatás helye, e-learning képzésnél ki az oktató vagy mi az oktatás időpontja?). Korábban is alkalmazták ezeket a módszertanokat, de a COVID-19 okozta pandémia előtérbe helyezte ezeket az oktatási formákat. Ilyen esetekben nem feltétlenül lehet a fentieknek megfelelő oktatási dokumentációt kiállítani.

Szintén a belföldi rendelet kötetése, hogy az oktatásról szóló igazolást a munkáltató állítja ki. Nem egy életszerű követelmény, sokkal gyakorlatiasabb lenne, ha az oktató biztonsági tanácsadó igazolhatná a részvételt, de erre nem ad lehetőséget a jogszabály. Több vállalkozásnak volt is gondja ebből az elmúlt időszakban. Jelenleg a képzés munkahelyhez és munkáltatóhoz kötött, arra sincs igazán lehetőség, hogyha valaki egy másik munkáltatónál ugyanolyan munkakört tölt be, akkor mentesüljön az újabb képzés alól, ilyen esetben az új munkahelyen új oktatás szükséges. Több cég szervez „külsősként” ADR 1.3 képzéseket egy-egy adott témakörben (pl.: mentességi szállítások). Sokszor olyanok is részt vesznek ezeken, akinek nincs épp munkahelye, bízva abban, hogy előnyre válik a későbbiekben. Ismertek olyan képző szervek is, akik más oktatásokhoz párosítják az ADR képzést, akár gratiszban (pl.: hegesztő tűzvédelmi szakvizsgához jár egy ADR 1.3 képzés). Mivel ezek nem a munkáltató szervezésében történnek, ezeket nem feltétlenül fogadja el a hatóság, annak ellenére, hogy akár

szakmailag teljesen megállja a helyét. Az sem egyértelmű, hogy munkáltatóként ki lehet igazoló: van, aki szerint bárki igazolhatja a munkáltató részéről, szigorúbb értelmezések szerint csak a munkáltató jogkörrel rendelkező vezető vagy esetleg céges aláírói jogosultsággal rendelkező személy. Ilyen aláíró személyt nem mindig könnyű találni az oktatás helyén és időpontjában.

További magyar szigorítás, hogy az oktatás igazolását a szállítószemélyzetnek a szállítások során is magánál kell tartania (az ADR előírások erre nem térnek ki konkrétan). Természetesen ellenőrzés során a hatóság munkatársának be kell mutatni.

Ha a vállalkozásnak több telephelye is van, a képzés igazolását minden érintett telephelyen biztosítani kell eredetiben, hitelesített másolatban vagy elektronikusan elérhetővé kell tenni.

Felnőttképzési előírások

2020 szeptemberében nagy mértékben változtak a felnőttképzési előírások, amelyek változást hoztak a veszélyesáru-szállításban is. A jogszabály, illetve az illetékes minisztérium (Innovációs és Technológiai Minisztérium – ITM) állásfoglalása alapján az ADR 1.3 fejezet szerinti oktatások – több más hasonló felkészítéssel együtt – belső képzésnek minősülnek. Kezdetben minden belső oktatás hasonló elbírálás alá került, de egy későbbi módosítás a munka-, illetve tűzvédelmi oktatásokat kiemelte a jogszabály hatálya alól. A több hasonló képzésre (pl.: ADR oktatás, Seveso előírások szerinti oktatás) viszont továbbra is vonatkoznak az új előírások.

A belső képzések felnőttképzésnek minősülnek, azon belül is az „enyhébb” kategóriába tartoznak, így engedélyezés helyett csak bejelentési kötelezettség áll fent. Az oktatást regisztrációt követően be kell jelenteni egy online felületen (Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszerbe – FAR: <https://far.nive.hu>). A bejelentés a képzést szervező kötelessége. A képzés szervezője jellemzően a munkáltató, de előfordulhat olyan eset is, amikor a munkáltatótól független külső vállalkozás szervezi a képzést. Az oktató jellemzően nem képző szerv, még akkor sem, ha külső megbízottként tartja meg az oktatást, legfeljebb csak akkor, ha az oktató maga szervezi az oktatást.

Bírság rendelet

Az ADR szabályzathoz kötődő bírság rendelet (156/2009. (VII. 29.) Kormányrendelet) természetesen kitér az ADR 1.3 képzésekkel kapcsolatos hiányosságokra is. A képzés hiánya esetén 150 000 forintos bírság szabható ki a munkáltató részére. 100 000 forintos bírságösszeg „jár” azért, ha nincs dokumentálva az oktatás, vagy nem történtek meg a szükséges ismeretfelújító képzések. Ez esetben a munkáltató mellett a biztonsági tanácsadó is szankcionálható. Ha a járművezető vagy a kísérszemélyzet bizonyíthatóan részt vett oktatáson, de az igazolás nem érhető el a járművön, akkor a járműszemélyzet részére 30 000 forint bírság szabható ki (jelenleg ez a legkisebb bírságtétel ADR szabálytalanság esetén). Minden egyéb képzéssel kapcsolatos szabálytalanság (pl.: hiányos képzést igazoló dokumentum) legfeljebb valamelyik általános bírság kategóriához rendelhető,

de ezek is százezer forint nagyságrendű büntetéssel járhatnak. Bírságsökkentő tényező lehet, ha a szállítást valamilyen mentesség alapján végzik, ez esetben az eredeti bírságösszeg 10 vagy 30%-a szabható ki, annak függvényében, hogy milyen mentesség került alkalmazásra.

Szakmai követelmények

A jogszabályi szempontok mellett sok feltételt a szakmai szempontok „határoznak” meg. Ezek természetesen nem kötelezőek, de érdemes figyelembe venni a képzések kapcsán.

Nem kötelező többek között oktatási anyag készítése, de nagy mértékben növelheti a hatékonyságot, ha szöveges, vagy akár képekkel, ábrákkal illusztrált háttéranyag is kiegészíti a szóban elmondottakat. Emellett érdemes tematikát is készíteni, ami címszavakban tartalmazza a fő témaköröket. Utóbbi akkor lehet különösen hasznos, ha utólagosan meg kell győződni arról (pl. egy hatósági ellenőrzés során), hogy egy adott témakör elhangzott-e az oktatáson.

Nincs követelmény az oktatás időtartamára sem. Nem is igazán lehet, mert nagyban befolyásolja a szükséges időt, hogy mely területeken érintett a hallgatóság. Általánosságban azt lehet mondani, hogy az általános tájékoztató oktatás kb. egy-másfél óra időtartamú, a munkaköri képzések

meg témakörönként egy-két óra terjedelműek. Természetesen befolyásolhatja a képzés időtartamát többek között a rendelkezésre álló idő, a résztvevők érintettségének mértéke, a hallgatóság aktivitása, a megtartott szünetek hossza. Jellemzően összességében néhány óra hosszú szokott lenni az ADR képzés.

Egyre gyakoribb, hogy vizsgáztatással zárul a tréning. Sokszor a vállalkozások különböző irányítási rendszert működtetnek, amelyeken belül szintén jellemző, hogy elvárás egy oktatást követően a számonkérés. Mivel nincs követelmény az ADR képzések kapcsán a vizsgáztatásra, így ennek módja az oktatóra van bízva. Történhet ez akár szóbeli számonkéréssel, de talán sűrűbben előfordul az írásos vizsga. Utóbbit könnyebb utólag is igazolni pl. egy hatósági ellenőrzés vagy egy belső audit során. A vizsga jellemzően teszt jellegű szokott lenni, de elfordulhatnak részletesebb, „kifejtős” kérdések is. Előírás hiányában az elfogadhatóság szintjét is a vizsgáztató határozza meg, ahogy azt is, hogy mi a teendő, ha sikertelen a vizsga. Utóbbiról a munkáltatóval közösen kell dönteni (pl.: pótvizsga, oktatás megismétlése, adott munkakör korlátozott betöltése, felügyelet alatti munkavégzés).

Nehéz konkrét szempontokat meghatározni, de fontos az oktató szakmai felkészültsége és megfelelő oktatói képessége is.

Hiába kerül papíron megtartásra a képzés, és hiába felel meg a jogszabályi feltételeknek, ha a fentiek hiánya miatt az szakmailag nem éri el a célját. Nem sok értelme van mondjuk egy monoton hangon felolvasott jogi szövegnek, vagy egy munkakörhöz nem kötődő témakör bemutatásának. Le lehet akár ezt is „papírozni”, de az ADR képzéseknek nem ez a célja, hanem az, hogy felkészült személyzet vegyen részt a folyamatokban, és ennek köszönhetően a veszélyes áruk kezelése biztonságos legyen.

Összegzés

Az ADR 1.3 fejezet szerinti képzések célja, hogy a szállításhoz kapcsolódó munkakört betöltő személyek tisztában legyen a követelményekkel, és ennek megfelelően végezzék munkájukat. Amennyiben a jogszabályoknak és a szakmai elvárásoknak megfelelően járnak el, biztosíthatják mindezt. A hatóságok is kiemelt figyelmet fordítanak a képzések megtörténte, dokumentálására, sőt az utóbbi időben egyre gyakoribb, hogy a képzések szakmaiságát is ellenőrzik (pl. a munkavállalókat szóban kikérdezik az ellenőrzésen). Mindannyiunk közös érdeke, hogy megfelelő színvonalúak legyenek a felkészítések, leginkább a biztonságos veszélyesáru-szállítások, de akár a bírságok elkerülése érdekében is.

*A szerző veszélyesáru-szállítási
biztonsági tanácsadó.*

menedzser praxis

Kiadja a Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft. • 1149 Budapest, Nagy Lajos király útja 127. • Tel.: 06-1-880-7600, fax: 06-1-880-7699 • E-mail: info@mprx.hu, honlap: www.menedzserpraxis.hu • Felelős kiadó: a Menedzser Praxis Szakkiadó és Gazdasági Tanácsadó Kft. ügyvezető igazgatója • Szerkesztő: Paár-Ambrus Mariann • Lapterv: Darabos Gabriella • Tördelés: Rédei Viktor • Hirdetések felvétele: a kiadóban vagy a 06-1-880-7611-es telefonszámon • Együttműködő partnerünk: VIP Control Kft. • Nyomdai munkák: Menedzser Praxis. • Hatodik évfolyam tizenkettedik szám 2021. december • ISSN 2498-4698 • Felnőttképzési nyilvántartási szám: B/2020/000053

A kiadványunkban szereplő adatokat és információkat a legnagyobb gondossággal állítottuk össze. A közölt információkban tapasztalható, időközben bekövetkezett esetleges változásokért nem áll módunkban felelősséget vállalni, ebben az esetben nem garantálhatunk teljes kifogástalanságot. Minden jog fenntartva! A Kiadó írásos engedélye nélkül a mű kivonatként sem sokszorosítható semmilyen formában (elektronikus és más módon), így ennek terjesztése és értékesítése is tiltott.